

Huoltovarmuusorganisaatio

Kotieläintilojen vesihuolto huoltovarmuusorganisaation näkökulmasta

Markus Lassheikki

Valmiuspäällikkö, alkutuotantopooli

Kokkola, 14.4.2026

Alustuksen sisältö

Huoltovarmuus ja poolitoiminta

Kotieläintilojen merkitys huoltovarmuudelle

Tilojen vesivarautumisen tilannekuva

Entä jos vettä ei tulekaan putkesta?

Mitä huoltovarmuudella tarkoitetaan?

- Suomessa huoltovarmuus on
 - osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta
 - **välttämättömien taloudellisten toimintojen, välttämättömän tuotannon ja saatavuuden ja kriittisen infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja niiden aikana**
 - laaja-alainen, koko yhteiskunnan kattava toimintamalli
- Jokainen ministeriö vastaa huoltovarmuudesta omalla toimialallaan
- Sektorit ja poolit edistävät yritysten, järjestöjen ja viranomaisten välistä yhteistyötä
- Huoltovarmuuskeskus tukee eri tahoja huoltovarmuuden ylläpitämisessä sekä suunnittelee ja toteuttaa huoltovarmuutta turvaavia varautumistoimenpiteitä
- Toimivat markkinat ja kilpailukykyinen talous ovat huoltovarmuuden perusta.

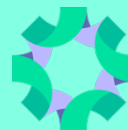
*Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta
107/2026*

Poolitoiminta

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta 107/2026, 3§

- Viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen huoltovarmuusyhteistyötä varten on kriittisiä toimialoja edustavia sektoreita, joihin kuuluu pooleja ja toimikuntia
- Poolien lakisääteisenä tehtävänä on
 - edistää eri tahojen välistä **yhteistyötä huoltovarmuusasioissa**
 - edistää huoltovarmuutta, **varautumista ja jatkuvuudenhallintaa** oman toimialansa viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen verkostossa **valtakunnallisella ja alueellisella tasolla**
 - tukea **huoltovarmuuden tilannekuvan** tuottamista

Alkutuotannon vesihuoltoon liittyvät poolit

- **Alkutuotantopoolin** sopimusosapuolina on Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Huoltovarmuuskeskus.
- Poolin jäsenistön muodostavat maatalousyrittäjät, heidän yhteenliittymänsä sekä tuotantotoimintaan kiinteästi liittyvät yritykset ja muut toimijat
- Pooli edistää alkutuotannon yritysten vapaaehtoista varautumista ja osallistuu huoltovarmuuden turvaamiseen edistämällä alkutuotannon yritysten toimintaedellytyksiä

- **Vesihuoltopoolin** toiminta perustuu Huoltovarmuuskeskuksen, Suomen Kuntaliiton ja Vesilaitosyhdistys väliseen sopimukseen
- Vesihuoltopooli edistää vesihuoltoalan toimintavarmuutta, varautumista ja häiriönsietokykyä

Keskinäisriippuvuudet korostavat yhteistyön merkitystä yli pooli- ja sektorirajojen!

Elintarvikehuollon tehtävänä on turvata väestön riittävä ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus kaikissa tilanteissa.

Kannattava alkutuotanto sekä osaaminen ja jatkuvuuden varmistaminen ovat elintarvikehuollon turvaamisen perusedellytyksiä.

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (568/2024)

Kotieläintuotannon merkitys

Kotieläintilat osana elintarvikehuoltoa

- turvaavat ravitsemuksellisesti riittävän ruuan saatavuuden
- hyödyntävät Suomen olosuhteisiin sopivaa nurmiperustaista tuotantoa
- kotimainen nurmi ja vilja muodostavat rehujen perustan, vahvistaen valkuais- ja ravinneomavaraisuutta
- luovat jatkuvuutta ja puskuria häiriö- ja poikkeusoloissa
- ylläpitävät elintarvikeketjun kriittistä kapasiteettia, osaamista ja alueellista elinvoimaa. Ilman kotieläintiloja jalostuskapasiteetti katoaisi nopeasti.

Kannattava ja monipuolinen kotimainen alkutuotanto, mukaan lukien kotieläintuotanto, on strategisen tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta

Jatkuvuuden varmistaminen edellyttää kotieläintiloilla monipuolista varautumista. **Sähkön ja hyvälaatuisen talousveden saanti on elintärkeää.**

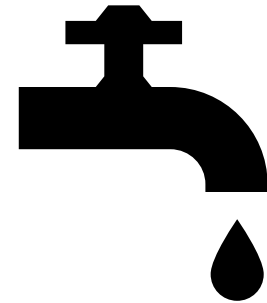

Tilojen vesivaraantumisen tilannekuva

Mikä on maatalojen vesivaraantumisen tilanne?

- Kyselyiden perusteella vesihuollon häiriötilanteet eivät ole kovin yleisiä. Veden saatavuutta ei yleensä koeta merkittäväksi riskiksi.
- Varavoima maatilalla turvaa sähkökatkoista johtuvia vesihuollon häiriöitä.
- Merkittäviä alueellisia eroja siinä, tuleeko vesi tilalle omasta kaivosta, vesiosuuskunnalta tai kunnalta
- Vesivaraantumisen taso on yleisesti alhainen, mutta tarve tunnistettu maataloilla varsin hyvin. Maataloilla on usein tiedon puutteita vesihuollon varautumisen vastuista.
- Vesihuoltoasetuksen mainitsemassa vesilaitoksen varautumissuunnitelmassa pitää olla kuvaus yhteiskunnan toiminnan ja turvallisuuden kannalta keskeisistä tai kriittisistä asiakkaista. Näitä voivat olla mm. suuret eläintilat. Asetuksen perusteluiden mukaan on tärkeää kuvata toiminta ja vastuut varautumisessa ja häiriötilanteissa

Case: Muuramen vesikatko tammikuussa 2026

Entä jos vettä ei tulekaan putkesta?

Putkirikko katkaisi vedenjakelun keskiviikko-iltana 21.1.2026 laajalla alueella Muuramessa. Runkovesiputken lisäksi myös jätevesiputki oli rikki. Putkirikkopaikalta lainehti kuutioittain vettä ja neljään omakotitaloon tulvi myös jätevettä.

Kunnalla on vesihuoltosopimus Jyväskylän kaupungin energiayhtiö Alvan kanssa, joka järjesti muutamassa tunnissa vedenjakelupisteen paikallisen marketin pihaan.

Jyväskylän Seudun ympäristöterveys antoi keittokehotuksen koko Muuramen kunnan vesilaitoksen ja vesiosuuskuntien alueille.

Häiriö vaikutti laajasti kunnassa, myös terveysasemaan, hoivakotiin ja hammashoittoon. Terveysaseman arki pyöri lähes normaalisti kantoveden varassa. Vuodepaikoille ei otettu uusia potilaita, eikä ensihoitopotilaita tuotu terveysasemalle.

Lähde: YLE

Kuva: Terhi Pirilä-Porvali / Yle

Huoltovarmuusorganisaatio

22.4.2026

9

Onnettomuudet

Muuramen laaja vesikatko jatkuu perjantai-iltaan saakka – vesi keitettävä suurella alueella

Vesiputkien korjaaminen osoittautui työlääksi. Muuramelaiset joutuvat olemaan ilman vettä kaksi vuorokautta.

Putkirikko pyritään korjaamaan mahdollisimman pian. Kuva: Kalle Pallonen / Yle

TEKIJÄT ▾

22.1.13:46 · Päivitetty 22.1.20:50

Case: Muuramen vesikatko tammikuussa 2026

Maitotila Muuramalla, 30 lehmää

"Facebookissa tuli tieto kyläläisiltä", kertoi Teneriffalla ollut isäntä.

Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli: *"Ei koske meitä. Onhan näitä vesikatkoja ollut aiemminkin kunnassa ilman vaikutuksia tilalle".*

Lomittaja saatiin paikalle ja onnistui naapurin kanssa kytkemään painevesiautomaatin 1 000 litran IPC-konttiin.

Vettä ryhdyttiin hakemaan kolmen kuution juomakärryllä noin 10 kilometrin päässä olevalta lähteeltä. Vuorokaudessa tarvittiin kaksi kärryllistä eläinten juottamista varten.

Ulkona pakkasta -15 °C. Kärryn säiliössä pidettiin pumppu jatkuvasti käynnissä, jottei vesi jäätyisi. IPC-kontti oli sisätiloissa.

"Tilanne saatiin onneksi nopeasti hallintaan ja lehmät eivät kärsineet"

Mitä ajatuksia näin jälkikäteen?

- Oli yllätys, että kunnalla ei ole velvollisuutta toimittaa vettä
- Pitää miettiä tilanne etukäteen jotta voi toimia kun tilanne päällä
- Meinaan kysyä porakaivosta tarjouksen

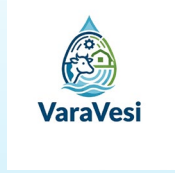
Kuva: YLE

Kuvituskuva, ei liity tapaukseen

VaraVesi

Maatilojen vesihuollon ratkaisut poikkeamatilanteissa

Tunnistetaan maatilojen vesihuoltoon liittyvät riskit ja uhkatekijät Pohjois-Savon alueella.

Pilotoidaan vaihtoehtoisia menetelmiä pilaantuneen verkostoveden puhdistamiseksi.

Tuotetaan konkreettista tietoa ja ratkaisuja maatilojen vesihuollon varautumisen tueksi.

Lisätään vesilaitosten ja –osuuskuntien tietoisuutta ja valmiutta maatilojen poikkeamatilanteissa.

Toteuttajat:

Savonia-ammattikorkeakoulu

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Yhteistyöorganisaatiot:

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Osuuskunta Maitosuomi

Neljä pilottimaatila Pohjois-Savosta

@maaseutuverkosto, Juha-Matti Wilska

Hankkeen toteutusaika

1.12.2025 – 31.3.2028

Rahoittaja Euroopan Maaseuturahasto
2023-2027, Itä-Suomen elinvoimakeskus

Yhteystiedot

Sanna Antikainen Sanna.antikainen@savonia.fi

Ilkka Miettinen Ilkka.miettinen@thl.fi

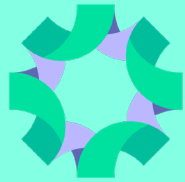
Hankesivut <https://laari.info/kaynnissa-olevat-hankkeet/maatilojen-vesihuollon-ratkaisut-poikkeamatilanteissa-varavesi/>

Varautumisen lähtökohtana on normaaliolojen toiminta ja vastuut.

Vuoropuhelu vesihuoltolaitoksen kanssa kannattaa käydä ”hyvän sään aikana”.

Huoltovarmuusorganisaatio

**Fiksua huoltovarmuutta
yhdessä.**

**Varmuuden
vuoksi.**

huoltovarmuuskeskus.fi

varmuudenvuoksi.fi

Markus.Lassheikki@mtk.fi

Puh. 040 7799 680